

Spójność strategii EUWT TATRY z innymi dokumentami programowymi oraz regulacjami prawnymi polityki spójności Unii Europejskiej

1. Zgodność strategii działania z istotą i koncepcją funkcjonalną zapisaną w dokumentach statutowych EUWT TATRY oraz rozporządzeniach UE w tym zakresie

Celem EUWT TATRY jest rozwój, ułatwanie i upowszechnianie polsko-słowackiej współpracy transgranicznej dla wzmocnienia spójności społecznej i ekonomicznej obszaru działania Ugrupowania po polskiej i słowackiej stronie Tatr. Zgodnie z duchem znowelizowanego rozporządzenia w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej, Ugrupowanie funkcjonuje „z myślą o wzmocnieniu spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej Unii” (Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1302/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1082/2006 w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT) w celu doprecyzowania, uproszczenia i usprawnienia procesu tworzenia takich ugrupowań oraz ich funkcjonowania, Dz. Urz. UE z 20.12. 2013, L 347/303, s. 307).

Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej TATRY realizuje zadania wyznaczone przez jego członków a zawarte w Konwencji. Zgodnie z literą Konwencji zadania Ugrupowania::

- skupiają się przede wszystkim na wdrażaniu programów lub projektów współpracy terytorialnej współfinansowanych przez Unię Europejską za pomocą Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego;
- obejmują również działania związane ze współpracą terytorialną członków Ugrupowania dla realizacji celu wzmocnienia spójności ekonomicznej i społecznej, niezależnie od tego, czy Unia Europejska wnosi do nich wkład finansowy;
- nie dotyczą wykonywania uprawnień przyznanych na mocy prawa publicznego lub obowiązków, których celem jest ochrona ogólnych interesów państwa lub ochrona ogólnych interesów innych organów publicznych;
- mieszczą się w zakresie kompetencji każdego z członków Ugrupowania przyznanych na mocy jego prawa krajowego.

Założone w polsko-słowackiej strategii działania EUWT TATRY obszary współpracy: 1. Wspólne dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze, 2. Dostępność komunikacyjna obszaru wokół Tatr, 3. Transgraniczna edukacja, 4. Transgraniczne partnerstwa - pozostają w zgodności z istotą i koncepcją funkcjonalną zapisaną w Konwencji i Statucie Ugrupowania, a także rozporządzeniami w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej: Rozporządzeniem (WE) Nr 1082/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej i Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1302/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1082/2006 w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT) w celu doprecyzowania, uproszczenia i usprawnienia procesu tworzenia takich ugrupowań oraz ich funkcjonowania.

2. Wkład polsko-słowackiej strategii działania EUWT TATRY w realizację unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz do osiągnięcia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej

Polsko-słowacka strategia działania EUWT TATRY poprzez wybrany układ czterech strategicznych obszarów współpracy wspiera aktywnie Strategię Europa 2020 na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz osiągnięciu spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej:

2.1. Wspólne dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze – obszar współpracy, w ramach którego zakłada się ochronę dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego na obszarze wsparcia, wspiera je i umożliwia wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego na polsko-słowackim obszarze działania EUWT do celów trwałego transgranicznego rozwoju.

2.2 Dostępność komunikacyjna obszaru wokół Tatr – obszar współpracy, w ramach którego promując przyjazne środowisku, transgraniczne systemy transportowe, wspiera się modernizację i dostępność transportu na obszarze wsparcia, a poprzez wspieranie transgranicznej mobilności stwarza warunki do zwiększenia obszaru aktywności osób pracujących oraz do tego, aby wszyscy mieszkający na obszarze wsparcia obywatele mogli aktywnie uczestniczyć w transgranicznym życiu społecznym.

2.3 Transgraniczna edukacja – obszar współpracy, który może przyczynić się w szczególności do wdrożenia inicjatywy przewodniej Unii Europejskiej „Nowe kompetencje i nowe możliwości zatrudnienia”. Poprzez edukację i kształcenie generuje kompetencje transgraniczne, które ułatwiają transgraniczną mobilność siły roboczej, pozwalają na lepsze wykorzystanie istniejącego potencjału zasobów ludzkich oraz na lepsze wykorzystanie transgranicznej oferty gospodarczej i usługowej. Wspiera inicjatywę przewodnią Unii Europejskiej „Mobilna młodzież”, poprawia wydajność systemów edukacyjnych i promuje transgraniczne zastosowanie kompetencji uzyskanych w regionie.

2.4 Transgraniczne partnerstwa – obszar współpracy wspierając transgraniczną współpracę i wymianę pomiędzy mieszkańcami, organizacjami pozarządowymi, administracją i pozostałymi instytucjami obszaru wsparcia, co poprawia możliwość partycypacji mieszkańców obszaru wsparcia w korzyściach wynikających z granicznego sąsiedztwa oraz wzmacnia spójność terytorialną i wzrost spójny.

3. Zgodność strategii z przepisami prawa unijnego w sprawie realizacji polityki spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej w okresie programowania finansowego w Unii Europejskiej 2014-2020

3.1 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1299/2013 z dnia 17 grudnia 2013 w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna”

Zgodnie z zakresem Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego określonym w art. 3 rozporządzenia (UE) nr 1301/2013, Fundusz przyczynia się do realizacji celów tematycznych określonych w art. 9 akapit pierwszy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 poprzez wspólne przedsięwzięcia w ramach programów współpracy transgranicznej, transnarodowej i międzyregionalnej. Ze środków EFRR można w ramach współpracy transgranicznej wspierać wszystkie priorytety inwestycyjne określone w art. 5 rozporządzenia (UE) nr 1301/2013, a także priorytety inwestycyjne wskazane w art. 7 ust. 1 lit. a rozporządzenia (UE) nr 1299/2013 odnoszące się do następujących elementów Europejskiej współpracy terytorialnej:

- promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników poprzez integrację transgranicznych rynków pracy, w tym transgraniczną mobilność, wspólne lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia, usługi informacyjne i doradztwo oraz wspólne szkolenia;
- promowanie włączenia społecznego i walkę z ubóstwem i wszelką dyskryminacją poprzez promowanie równości płci, równych szans oraz integrację społeczności ponad granicami;
- inwestowanie w kształcenie, szkolenia, w tym szkolenie zawodowe, na rzecz zdobywania umiejętności, uczenia się przez całe życie poprzez rozwój i wdrażanie wspólnych systemów kształcenia, szkolenia zawodowego i szkolenia;
- wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej poprzez wspieranie współpracy prawnej i administracyjnej i współpracy między obywatelami i instytucjami;

Tak określony program Europejskiej Współpracy Terytorialnej ma się przyczynić do realizacji strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu i do osiągania spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej.

Obszary współpracy, cele strategiczne i szczegółowe polsko-słowackiej strategii EUWT TATRY mieszczą się i są spójne z elementami Europejskiej współpracy terytorialnej – komponent transgraniczny – wskazanymi w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1299/2013 z dnia 17 grudnia 2013 w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach celu "Europejska współpraca terytorialna".

4. Spójność strategii z krajowymi dokumentami programowymi polityki spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej 2014-2020

4.1 Umowa partnerstwa między Rzeczpospolitą Polską a Komisją Europejską dotycząca wdrażania funduszy w ramach Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych – Umowa partnerstwa między Rzeczpospolitą Polską a Komisją Europejską dotycząca wdrażania funduszy w ramach EFSI wymienia następujące obszary tematyczne, jako zasadnicze dla Europejskiej Współpracy Terytorialnej:

- poprawę dostępności komunikacyjnej (w ujęciu transgranicznym),
- promowanie rozwoju społeczno-gospodarczego przyjaznego dla środowiska naturalnego, w tym: przeciwdziałanie negatywnym procesom społecznym (m.in. wyludnienia), budowa kapitału społecznego, w tym nauka języka sąsiada, poprawa dostępu do usług publicznych oraz poprawa dostępu i wspólne wykorzystanie infrastruktury sieciowej oraz wspieranie zmian w kierunku gospodarki niskoemisyjnej,
- ochronę środowiska, efektywne gospodarowanie zasobami (w tym zasobami kulturowymi), przeciwdziałanie skutkom zmian klimatycznych, wspieranie wspólnego zarządzania zasobami naturalnymi, przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym, poprawę bezpieczeństwa przez współpracę służb publicznych,
- współpracę urzędów administracji publicznej, wspieranie małych projektów dotyczących współpracy społeczności lokalnych (przede wszystkim w komponencie transgranicznym),
- wspieranie przedsiębiorczości i innowacji (przede wszystkim w ramach komponentów transnarodowego i międzyregionalnego,
- wspieranie rozwoju i zmian adaptacyjnych w miastach i na obszarach wiejskich, w tym dostosowanie do zmian demograficznych (przede wszystkim w ramach komponentów transnarodowego i międzyregionalnego).

Założenia polsko-słowackiej strategii pozostają spójne z zawartymi w umowie partnerstwa obszarami tematycznymi, uznanymi za mające zasadnicze znaczenie dla Europejskiej Współpracy Terytorialnej. Obszary współpracy polsko-słowackiej strategii dla EUWT TATRY poprzez sformułowane cele strategiczne i cele szczegółowe wskazują wyraźnie, że strategia przykłada szczególną wagę do trwałej społeczno-ekonomicznej integracji obszaru wsparcia i tym samym ideę kooperacji ustanawia centralnym punktem odniesienia. Poprzez konsekwentne angażowanie partnerów z obszaru wsparcia administracji, jak i partnerów społecznych i gospodarczych oraz partnerów reprezentujących organizacje ochrony środowiska w największym stopniu zapewnia się to, iż cele polityki Unii Europejskiej i formułowane w regionie potrzeby są ze sobą powiązane w sposób przejrzysty i zrozumiały.

4.2 Program Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska – Republika Słowacka 2014-2020

W latach 2014-2020 aż połowa kwoty na współpracę transgraniczną pomiędzy Polską a Słowacją zostanie przeznaczona na ochronę i rozwój zasobów środowiska i dziedzictwa kulturowego. Taki podział środków wynika zdaniem autorów Programu z charakterystyki pogranicza polsko-słowackiego, obfitującego w cenne tereny naturalne i obiekty kulturowe stanowiące bogactwo całego regionu. Ze środków unijnych będą finansowane przede wszystkim projekty, które przyczynią się do rozwoju nowych i atrakcyjnych form promocji,

użytkowania i ochrony tego dziedzictwa. Celem jest rozwój usług, które pozwolą na ciekawe spędzenie czasu wolnego przy wykorzystaniu potencjału instytucji kultury, zabytków, parków krajobrazowych i narodowych. Z powstałego zaplecza będą korzystać zarówno mieszkańcy regionu, jak i turyści. Fundusze uzyskają również wspólne projekty w zakresie prac konserwatorskich i renowacyjnych.

Mniejsza część środków posłuży wsparciu rozwoju transportu. Zaniedbania w zakresie infrastruktury drogowej to jedna z cech charakterystycznych polsko-słowackiego pogranicza. Jakość lokalnych oraz regionalnych połączeń powinna ulec poprawie. Ogólnodostępny transport pasażerski umożliwi mieszkańcom i turystom sprawne przemieszczanie się i podróżowanie po tym terenie.

W dziedzinie edukacji dofinansowane zostaną transgraniczne przedsięwzięcia oferujące możliwości kształcenia zawodowego na wysokim poziomie, rozwijające kompetencje poszukiwane w regionie. Wsparcie uzyskają także programy wymiany doświadczeń, wiedzy i umiejętności – skierowane do uczniów oraz nauczycieli szkół średnich, zawodowych i wyższych.

W Programie Współpracy Transgranicznej Polska-Słowacja na lata 2014-2020 całkowicie pominięto kwestię wzmacniania zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej poprzez wspieranie współpracy prawnej i administracyjnej i współpracy między obywatelami i instytucjami. Tymczasem znaczącym, wykorzystywanym nadal w niewystarczającym stopniu potencjałem każdego regionu pogranicza jest rozwój współpracy mieszkańców i instytucji, który wymaga przezwyciężenia barier mentalnych, językowych i społeczno-kulturowych. Poprzez większą integrację gospodarki, administracji i społeczeństwa obywatelskiego można złagodzić uwarunkowane granicą niedobory ekonomiczne i wykorzystać potencjały transgraniczne.

Szczególne znaczenie ma podejmowanie realizacji wspólnych zadań, minimalizacja ryzyka rozwojowego i tworzenie takich kompetencji mieszkańców regionu, które pozwolą im dobrze funkcjonować na co dzień na tym wspólnym obszarze rozwojowym. Wymaga to intensywnych kontaktów między obywatelami, administracją i gospodarką regionu pogranicza. Znaczącym fundamentem tego jest wzajemne poznanie się, zaufanie i zrozumienie poprzez wspólne doświadczenia. Ugruntowane sieci partnerów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, gospodarkę i administrację są niezbędne dla trwałej integracji pogranicza.

W ostatnich latach znacząco wzrosło zaangażowanie na rzecz współpracy transgranicznej. Doszło do dużej liczby kooperacji pomiędzy gminami, urzędami, stowarzyszeniami i inicjatywami wszelkiego rodzaju w wielu obszarach tematycznych. Nadal potrzebna jest jednak intensywna współpraca pomiędzy administracją wszystkich szczebli na obszarze wsparcia. Tylko w ten sposób można likwidować infrastrukturalne, organizacyjne jak i prawne przeszkody w integracji obszaru wsparcia. W polsko-słowackiej współpracy terytorialnej – na poziomie współpracy transgranicznej, podobnie jak i na innych obszarach wsparcia transgranicznego w Europie, potrzebna jest strategia: redukować bariery – integrować mieszkańców i administrację, wzmacniać transgraniczne zdolności i kompetencje.

Dlatego też wprowadzenie do polsko-słowackiej strategii działania EUWT obszaru IV – Transgraniczne partnerstwa z celem strategicznym: rozszerzanie i wzmacnianie partnerstw polskich i słowackich samorządów, instytucji i organizacji pozarządowych uznać należy za znaczącą wartość dodaną Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Słowacja 2014-2020.

5. Wnioski:

Mając na uwadze:

- Dokumenty konstytuujące EUWT – Konwencję i Statut,
- Rozporządzenie (WE) Nr 1082/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej,
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1302/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1082/2006 w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT) w celu doprecyzowania, uproszczenia i usprawnienia procesu tworzenia takich ugrupowań oraz ich funkcjonowania
- Strategię Europa 2020 na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz do osiągnięcia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej,
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1299/2013 z dnia 17 grudnia 2013 w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach celu "Europejska współpraca terytorialna",
- Umowę partnerstwa między Rzeczpospolitą Polską a Komisją Europejską dotyczącą wdrażania funduszy w ramach Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych,
- Program Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska – Republika Słowacka 2014 – 2020

można stwierdzić, że założenia polsko-słowackiej strategii Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej TATRY:

1. Są zgodne z istotą i koncepcją funkcjonalną Ugrupowania zapisaną w Konwencji i Statucie oraz rozporządzeniach w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej: Rozporządzeniu (WE) Nr 1082/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej i Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1302/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. zmieniającym rozporządzenie (WE) nr 1082/2006 w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT) w celu doprecyzowania, uproszczenia i usprawnienia procesu tworzenia takich ugrupowań oraz ich funkcjonowania.
2. Są spójne z polityką spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej Unii Europejskiej, jej dokumentami programowymi i regulacjami prawnymi.
3. Stanowią wkład w Strategię Europa 2020 na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz do osiągnięcia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej.

*Prof. dr hab. Kazimierz Jóskowiak
Uczelnia Techniczno-Handlowa
im. H. Chodkowskiej w Warszawie*